

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

*Πρόγραμμα Καλλιέργειας Δεξιοτήτων
Πράξη: «Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις δεξιότητες
μέσω εργαστηρίων» (MIS 5092064)*

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και
την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο)

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΑΙ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΩ –
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗ & ΕΥΘΥΝΗ
1.Εθελοντισμός

Φροντίζω και Ενεργώ για το Πάρκο της γειτονιάς

Αναστοπούλου Γεωργία

Φιλοσοφία –Σκοπιμότητα προγράμματος

Το παρόν Πρόγραμμα Καλλιέργειας Δεξιοτήτων ανήκει στη Θεματική Ενδιαφέρονται και Ενεργώ – Κοινωνική Συναίσθηση και Ευθύνη.

Στα πλαίσια μίας δημοκρατικής και πολυπολιτισμικής κοινωνίας η ανάγκη για συνεργασία, σεβασμό, αποδοχή του άλλου και επίλυση προβλημάτων καθίσταται απαραίτητη. Η έννοια του Εθελοντισμού είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τις ανάγκες αλλά και το ήθος του κάθε ατόμου που εμπλέκεται σε δράσεις προκειμένου να βελτιώσει και να αναλάβει τον ρόλο του ενεργού πολίτη που ενδιαφέρεται για την κοινωνία που τον περιβάλλει και που αποτελεί μέλος της. Το παρόν Πρόγραμμα Καλλιέργειας Δεξιοτήτων βασίζεται στην εκμάθηση μέσω επίλυσης προβλήματος, καθώς τα παιδιά αφορμούμενα από το πρόβλημα, διερευνούν, δοκιμάζουν, ανακαλύπτουν και σχεδιάζουν δράσεις προκειμένου να οδηγηθούν στη λύση. Η μάθηση πλαισιώνεται από τη σύνδεση της εμπειρίας των παιδιών (learning by doing), της συνεργασίας μέσα από την συνύπαρξη ως μέλος ομάδας ομοτίμων, με τον αναστοχασμό των καθημερινών βιωμάτων.

Το παρόν πρόγραμμα στοχεύει στην καλλιέργεια δεξιοτήτων μάθησης του 21^{ου} αι., δεξιότητες ζωής και δεξιότητες του Νου για παιδιά, μελλοντικούς ενεργούς πολίτες σύμφωνα με το Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό (2018), οι οποίοι θα είναι κριτικά και δημιουργικά σκεπτόμενοι, υπεύθυνοι και ψηφιακά εγγράμματοι. Σε αυτό το πλαίσιο, το πρόγραμμα εμπλουτίζεται επιπλέον από δραστηριότητες δημιουργίας ψηφιακού υλικού με την έννοια του εθελοντισμού στο επίκεντρο καθώς η ανάγκη για μελλοντικούς πολίτες ψηφιακά εγγράμματος είναι καθοριστική.

Πληροφορίες υλοποίησης: προαπαιτούμενες γνώσεις, προετοιμασία υλικού

Τα παιδιά εμπλέκονται σε δραστηριότητες με το <http://flickgame.org>. Για τον λόγο αυτό κρίνεται απαραίτητη μία προηγούμενη εξοικείωση με απλές εισαγωγικές δραστηριότητες στον προγραμματισμό και την εξοικείωση με το εργαλείο οπτικού προγραμματισμού Flickgame. Επιπλέον κρίνεται σκόπιμο τα παιδιά να έχουν εξοικειωθεί με τη διαδικασία της Ανακύκλωσης.

Περιγραφή επτά Εργαστηρίων: Στοχοθεσία των εργαστηρίων, προτεινόμενες δράσεις και υλικό αφόρμησης, επέκτασης, γενίκευσης.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΣΧΟΛΕΙΟ		ΤΜΗΜΑ.....	ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ:
Θεματική	3. Ενδιαφέρομαι και Ενεργώ	Υποθεματική	Εθελοντισμός
ΒΑΘΜΙΔΑ/ΤΑΞΕΙΣ (που προτείνονται)	Νήπια / Προνήπια		
Τίτλος	Φροντίζω και Ενεργώ για το Πάρκο της Γειτονιάς		

Δεξιότητες στόχευσης του εργαστηρίου	Δεξιότητες 21 ^{ου} αιώνα (4cs), Ψηφιακές Δεξιότητες, Δεξιότητες του Νου, Δεξιότητες Ζωής
Σύνδεση με τη Βασική Θεματική	Υποθεματική 1 Εθελοντισμός, επίλυση προβλήματος, πολιτειότητα, συνεργασία, κοινωνική ευθύνη

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Εργαστήριο/τίτλος	Δραστηριότητες – (ενδεικτικές)
<p>Δεξιότητες 21^{ου} αι Επικοινωνία Δεξιότητες Ακρόασης και Παρατήρησης Να ακούει προσεκτικά τους άλλους και αποτελεσματικά, ώστε να αποκρυπτογραφήσει τα νοήματα και τις προθέσεις του άλλου Να εκφράζει απόψεις, να ανταλλάσσουν πληροφορίες Δεξιότητες Συνεργασίας Να οικοδομεί θετικές σχέσεις με τους άλλους ανθρώπους Να εργάζεται ως μέλος μίας ομάδας, να συμβάλλει στην ομαδική εργασία στον βαθμό που του/της αναλογεί Να επιτυγχάνει συναίνεση για να εξασφαλίσει τους στόχους της ομάδας Να οριοθετεί τη συμπεριφορά τους Δεξιότητες Κριτικής Σκέψης Να οικοδομεί συλλογισμούς μέσα από προσεκτική παρατήρηση Να αναγνωρίζει χαρακτηριστικά Να εντοπίζει ομοιότητες και διαφορές Δεξιότητες Δημιουργικότητας Να αναζητά νέες προσεγγίσεις στην εργασία Να επεκτείνει τη νέα ιδέα σε νέα μορφή Να συνδέει ιδέες/λύσεις και να πειραματίζεται με τη δημιουργία μίας νέας ιδέας Δεξιότητες του Νου Χρησιμοποιεί σαφή τρόπο για να προβεί σε κρίσεις Χρησιμοποιεί αποδεικτικά στοιχεία για να στηρίξει τις απόψεις του Ψηφιακές Δεξιότητες Να χρησιμοποιεί λογισμικό για να δημιουργήσει ψηφιακό λογισμικό</p>	<p>Δημιουργούμε το Συμβόλαιο της Ομάδας</p> 	<p>Αναγνώριση του προβλήματος Δημιουργία Συμβολαίου Παρουσίαση του προβλήματος Συζήτηση στις ομάδες Συζήτηση στη ολομέλεια Δημιουργία Συννεφόλεξου Κατασκευή Συμβόλου/Κονκάρδας Κλείσιμο Εργαστηρίου</p>

<p>Δεξιότητες 21^{ου} αι Επικοινωνία Δεξιότητες Ακρόασης και Παρατήρησης Να ακούει προσεκτικά τους άλλους και αποτελεσματικά, ώστε να αποκρυπτογραφήσει τα νοήματα και τις προθέσεις του άλλου Να αναγνωρίζει, να εκφράζει και να διαχειρίζεται συναισθήματα Να εκφράζει απόψεις, να ανταλλάσσουν πληροφορίες Δεξιότητες Συνεργασίας Να οικοδομεί θετικές σχέσεις με τους άλλους ανθρώπους Να εργάζεται ως μέλος μίας ομάδας, να συμβάλλει στην ομαδική εργασία στον βαθμό που του/της αναλογεί Να επιτυγχάνει συναίνεση για να εξασφαλίσει τους στόχους της ομάδας Να οριοθετεί τη συμπεριφορά τους Δεξιότητες Κριτικής Σκέψης Να οικοδομεί συλλογισμούς μέσα από προσεκτική παρατήρηση Να αναγνωρίζει χαρακτηριστικά Να εντοπίζει ομοιότητες και διαφορές Να περιγράφει τρόπους με τους οποίους οι σκέψεις και τα συναισθήματα επηρεάζουν τη συμπεριφορά του/της Δεξιότητες Δημιουργικότητας Να αναζητά νέες προσεγγίσεις στην εργασία Να επεκτείνει τη νέα ιδέα σε νέα μορφή Να συνδέει ιδέες/λύσεις και να πειραματίζεται με τη δημιουργία μίας νέας ιδέας Δεξιότητες Ζωής Να δείχνει σεβασμό σε όλους θεωρώντας τους ισότιμα μέλη Να αντιμετωπίζει όλους τους ανθρώπους με σεβασμό Να τηρεί με συνέπεια τις δεσμεύσεις του Ψηφιακές Δεξιότητες Να χρησιμοποιεί τις κατάλληλες λέξεις-έννοιες και να προχωρεί σε σύνδεσή τους Να χρησιμοποιεί διαφορετικές λέξεις κλειδιά για να βρει τις πληροφορίες που θέλει Να χρησιμοποιεί λογισμικό για να δημιουργήσει ψηφιακό λογισμικό</p>	<p>Προσφέρω Χέρι Βοήθειας</p> 	<p>Έναρξη Εργαστηρίου Δημιουργία εννοιολογικού χάρτη Εισαγωγή στην έννοια του Εθελοντισμού Παιχνίδια ρόλων Δημιουργία Ημερολογίου προσφοράς Κλείσιμο Εργαστηρίου</p>
---	--	--

<p>Δεξιότητες 21^{ου} αι Επικοινωνία Δεξιότητες Ακρόασης και Παρατήρησης Να ακούει προσεκτικά τους άλλους και αποτελεσματικά, ώστε να αποκρυπτογραφήσει τα νοήματα και τις προθέσεις του άλλου Να αναγνωρίζει, να εκφράζει και να διαχειρίζεται συναισθήματα Να εκφράζει τη συμπαράστασή του/της για τα δεινά που βλέπει να συμβαίνουν σε άλλους Να λαμβάνει υπόψη τα συναισθήματα των άλλων Να εκφράζει απόψεις, να ανταλλάσσουν πληροφορίες Δεξιότητες Συνεργασίας Να οικοδομεί θετικές σχέσεις με τους άλλους ανθρώπους Να εργάζεται ως μέλος μίας ομάδας, να συμβάλλει στην ομαδική εργασία στον βαθμό που του/της αναλογεί Να επιτυγχάνει συναίνεση για να εξασφαλίσει τους στόχους της ομάδας Να οριοθετεί τη συμπεριφορά τους Δεξιότητες Κριτικής Σκέψης Να οικοδομεί συλλογισμούς μέσα από προσεκτική παρατήρηση Να αναγνωρίζει χαρακτηριστικά Να εντοπίζει ομοιότητες και διαφορές Να περιγράφει τρόπους με τους οποίους οι σκέψεις και τα συναισθήματα επηρεάζουν τη συμπεριφορά του/της Δεξιότητες Δημιουργικότητας Να αναζητά νέες προσεγγίσεις στην εργασία Να επεκτείνει τη νέα ιδέα σε νέα μορφή Να συνδέει ιδέες/λύσεις και να πειραματίζεται με τη δημιουργία μίας νέας ιδέας Δεξιότητες του Νου Να ακολουθεί ρουτίνες σκέψεις και να αναστοχάζεται Δεξιότητες Ζωής Να συνεργάζεται με άλλους για κοινούς σκοπούς Να τηρεί με συνέπεια τις δεσμεύσεις του</p>	<p>Υιοθετώ το παρκάκι</p> 	<p>Έναρξη Εργαστηρίου Συζήτηση/Προβληματισμός Δημιουργία Χρονοδιαγράμματος Κλείσιμο Εργαστηρίου</p>
--	---	---

<p>Δεξιότητες 21^{ου} αι Επικοινωνία Δεξιότητες Ακρόασης και Παρατήρησης Να ακούει προσεκτικά τους άλλους και αποτελεσματικά, ώστε να αποκρυπτογραφήσει τα νοήματα και τις προθέσεις του άλλου Να αναγνωρίζει, να εκφράζει και να διαχειρίζεται συναισθήματα Να εκφράζει απόψεις, να ανταλλάσσουν πληροφορίες Δεξιότητες Συνεργασίας Να οικοδομεί θετικές σχέσεις με τους άλλους ανθρώπους Να εργάζεται ως μέλος μίας ομάδας, να συμβάλλει στην ομαδική εργασία στον βαθμό που του/της αναλογεί Να επιτυγχάνει συναίνεση για να εξασφαλίσει τους στόχους της ομάδας Να οριοθετεί τη συμπεριφορά τους Δεξιότητες Κριτικής Σκέψης Να οικοδομεί συλλογισμούς μέσα από προσεκτική παρατήρηση Να αναγνωρίζει χαρακτηριστικά Να εντοπίζει ομοιότητες και διαφορές Να περιγράφει τρόπους με τους οποίους οι σκέψεις και τα συναισθήματα επηρεάζουν τη συμπεριφορά του/της Να αναστοχάζεται κριτικά και να επεξεργάζεται ένα θέμα από διαφορετικές πτυχές Δεξιότητες Δημιουργικότητας Να αναζητά νέες προσεγγίσεις στην εργασία Να επεκτείνει τη νέα ιδέα σε νέα μορφή Να συνδέει ιδέες/λύσεις και να πειραματίζεται με τη δημιουργία μίας νέας ιδέας Ψηφιακές Δεξιότητες Να επικοινωνεί χρησιμοποιώντας εργαλεία email Να χρησιμοποιεί απλή γλώσσα προγραμματισμού Να χρησιμοποιεί εργαλεία για τη δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου Να καταγράφει χρησιμοποιώντας τεχνητά μέσα (βίντεο)</p>	<p>Προετοιμάζουμε τις δράσεις μας</p> 	<p>Έναρξη Εργαστηρίου Δημιουργία Επιστολής Βιντεοσκόπηση Κατασκευή ταμπελών Σχεδιασμός Επικοινωνίας μηνύματος Δημιουργία ιστορίας Συζήτηση, σχολιασμός πίνακα Κλείσιμο Εργαστηρίου</p>
--	---	--

<p>Δεξιότητες 21^{ου} αι Επικοινωνία Δεξιότητες Ακρόασης και Παρατήρησης Να ακούει προσεκτικά τους άλλους και αποτελεσματικά, ώστε να αποκρυπτογραφήσει τα νοήματα και τις προθέσεις του άλλου Να αναγνωρίζει, να εκφράζει και να διαχειρίζεται συναισθήματα Να εκφράζει απόψεις, να ανταλλάσσουν πληροφορίες Δεξιότητες Συνεργασίας Να οικοδομεί θετικές σχέσεις με τους άλλους ανθρώπους Να εργάζεται ως μέλος μίας ομάδας, να συμβάλλει στην ομαδική εργασία στον βαθμό που του/της αναλογεί Να επιτυγχάνει συναίνεση για να εξασφαλίσει τους στόχους της ομάδας Να οριοθετεί τη συμπεριφορά τους Δεξιότητες Κριτικής Σκέψης Να οικοδομεί συλλογισμούς μέσα από προσεκτική παρατήρηση Να αναγνωρίζει χαρακτηριστικά Να εντοπίζει ομοιότητες και διαφορές Δεξιότητες Ζωής Συνεργάζεται στα πλαίσια της ομάδας για κοινό σκοπό Ασκεί τις υποχρεώσεις του ως ενεργός μελλοντικός πολίτης Τηρεί με συνέπεια τις δεσμεύσεις του</p>	<p>Αναλαμβάνουμε Δράση</p> 	<p>Έναρξη Εργαστηρίου Επίσκεψη στο πάρκο Καθαρισμός Καταγραφή και Ταξινόμηση απορριμμάτων Φύτευση λουλουδιών Κλείσιμο Εργαστηρίου</p>
---	--	---

<p>Δεξιότητες 21^{ου} αι Επικοινωνία Δεξιότητες Ακρόασης και Παρατήρησης Να ακούει προσεκτικά τους άλλους και αποτελεσματικά, ώστε να αποκρυπτογραφήσει τα νοήματα και τις προθέσεις του άλλου Να αναγνωρίζει, να εκφράζει και να διαχειρίζεται συναισθήματα Να εκφράζει απόψεις, να ανταλλάσσουν πληροφορίες Δεξιότητες Συνεργασίας Να οικοδομεί θετικές σχέσεις με τους άλλους ανθρώπους Να εργάζεται ως μέλος μίας ομάδας, να συμβάλλει στην ομαδική εργασία στον βαθμό που του/της αναλογεί Να επιτυγχάνει συναίνεση για να εξασφαλίσει τους στόχους της ομάδας Να οριοθετεί τη συμπεριφορά τους Δεξιότητες Κριτικής Σκέψης Να οικοδομεί συλλογισμούς μέσα από προσεκτική παρατήρηση Να αναγνωρίζει χαρακτηριστικά Να εντοπίζει ομοιότητες και διαφορές Να περιγράφει τρόπους με τους οποίους οι σκέψεις και τα συναισθήματα επηρεάζουν τη συμπεριφορά του/της Να επιχειρηματολογεί Να ακολουθεί συγκεκριμένα βήματα επίλυσης προβλήματος Δεξιότητες Δημιουργικότητας Να αναζητά νέες προσεγγίσεις στην εργασία Να επεκτείνει τη νέα ιδέα σε νέα μορφή Να συνδέει ιδέες/λύσεις και να πειραματίζεται με τη δημιουργία μίας νέας ιδέας Να επιχειρηματολογήσει για την επιλογή μίας λύσης Να κατασκευάζει παιχνίδια Δεξιότητες Ζωής Συνεργάζεται στα πλαίσια της ομάδας για κοινό σκοπό Ασκεί τις υποχρεώσεις του ως ενεργός μελλοντικός πολίτης Τηρεί με συνέπεια τις δεσμεύσεις του</p>	<p>Μικροί Εξερευνητές</p> 	<p>Έναρξη Εργαστηρίου Επίσκεψη στο παρκάκι Φωτογράφιση των σημείων ενδιαφέροντος Σχεδιασμό επανάληψης της δράσης Αναψυχή Κλείσιμο Εργαστηρίου</p>
---	--	--

<p>Δεξιότητες 21^{ου} αι Επικοινωνία Δεξιότητες Ακρόασης και Παρατήρησης Να ακούει προσεκτικά τους άλλους και αποτελεσματικά, ώστε να αποκρυπτογραφήσει τα νοήματα και τις προθέσεις του άλλου Να αναγνωρίζει, να εκφράζει και να διαχειρίζεται συναισθήματα Να εκφράζει απόψεις, να ανταλλάσσουν πληροφορίες Δεξιότητες Συνεργασίας Να οικοδομεί θετικές σχέσεις με τους άλλους ανθρώπους Να εργάζεται ως μέλος μίας ομάδας, να συμβάλλει στην ομαδική εργασία στον βαθμό που του/της αναλογεί Να επιτυγχάνει συναίνεση για να εξασφαλίσει τους στόχους της ομάδας Να οριοθετεί τη συμπεριφορά τους Δεξιότητες Κριτικής Σκέψης Να οικοδομεί συλλογισμούς μέσα από προσεκτική παρατήρηση Να αναγνωρίζει χαρακτηριστικά Να εντοπίζει ομοιότητες και διαφορές Να περιγράφει τρόπους με τους οποίους οι σκέψεις και τα συναισθήματα επηρεάζουν τη συμπεριφορά του/της Να επιχειρηματολογεί Να ακολουθεί συγκεκριμένα βήματα επίλυσης προβλήματος Δεξιότητες Δημιουργικότητας Να επεκτείνει τη νέα ιδέα σε νέα μορφή Να συνδέει ιδέες/λύσεις και να πειραματίζεται με τη δημιουργία μίας νέας ιδέας Να επιχειρηματολογήσει για την επιλογή μίας λύσης Δεξιότητες του Νου Να ακολουθεί ρουτίνες σκέψεις και να αναστοχάζεται Δεξιότητες Ζωής Συνεργάζεται στα πλαίσια της ομάδας για κοινό σκοπό Ασκεί τις υποχρεώσεις του ως ενεργός μελλοντικός πολίτης Τηρεί με συνέπεια τις δεσμεύσεις του</p>	<p>Σκέφτομαι για όσα έμαθα</p> 	<p>Έναρξη Εργαστηρίου Αναστοχασμός πάνω σε όλα όσα έμαθα Δημιουργία νέου εννοιολογικού χάρτη Σύγκριση χαρτών Συζήτηση Κλείσιμο Εργαστηρίου</p>
---	---	--

Εκπαιδευτικό Υλικό/ Συνδέσεις/

Εργαστήριο 1: Απλό χαρτί του μέτρου ή χαρτόνια μεγάλα, μαρκαδόροι, πινέλα, κηρομπογιές, Η/Υ, σύνδεση στο Διαδίκτυο, εκτυπωτής <https://wordart.com/create>, ή <http://www.edwordle.net/>,

Εργαστήριο 2: <https://noiazomaikaidrw.gr/ethelontismos>, λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης CmapTools, ή Cmap Cloud <https://cmapcloud.ihmc.us>, Φύλλο Εργασίας 1, Λογισμικό υπολογιστικού Φύλλου ή απλό χαρτόνι

Εργαστήριο 3: φωτογραφίες, εκτυπωτής, Φύλλο εργασίας 2, <https://letsdoitgreece.org> Λογισμικό υπολογιστικού φύλλου ή απλό χαρτόνι, λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης CmapTools, ή Cmap Cloud <https://cmapcloud.ihmc.us> , χάρτινα κουτιά γάλακτος, πινέλα και χρώματα

Εργαστήριο 4: Χαρτόνι, λογισμικό δημιουργίας αφίσας <https://www.canva.com/> ή απλό χαρτόνι και χρώματα, παλιά παιχνίδια και βιβλία που δε χρειάζονται, <http://flickgame.org>

Εργαστήριο 5: ενδεικτικά αναφέρονται : σακούλες απορριμμάτων, καπέλα, γάντια, λουλούδια για φύτευση

Εργαστήριο 6: Φωτογραφική μηχανή, ή τάμπλετ.

Εργαστήριο 7: λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης CmapTools, ή Cmap Cloud <https://cmapcloud.ihmc.us>

Φορείς και άλλες συνεργασίες που θα εμπλουτίσουν το πρόγραμμά μας

Ευρωπαϊκό Μαθητικό Ραδιόφωνο, Let's Do it Greece, δημοτική αρχή της περιοχής

Αξιολόγηση Εργαστηρίου- Συνολική αποτίμηση & αναστοχασμός πάνω στην υλοποίηση - Εκδηλώσεις διάχυσης

Στο 6^ο εργαστήριο παρουσιάζονται αναλυτικά όλες οι εκδηλώσεις διάχυσης που προτείνονται. Στο τέλος κάθε εργαστηρίου τα παιδιά αναστοχάζονται για ό,τι βίωσαν κατά τη διάρκειά του.

Επιπλέον προτείνεται η χρήση της κλείδας αξιολόγησης βασισμένης στο Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η προτεινόμενη κλείδα αξιολόγησης (βλ. ενδεικτικές δραστηριότητες portfolio) ακολουθεί τις διαβαθμίσεις που αντιστοιχούν στα 4 επίπεδα εκδήλωσης της δεξιότητας όπως αυτές εμφανίζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

	1 ^ο επίπεδο εκδήλωσης της δεξιότητας	2 ^ο επίπεδο εκδήλωσης της δεξιότητας	3 ^ο επίπεδο εκδήλωσης της δεξιότητας	4 ^ο επίπεδο εκδήλωσης της δεξιότητας
Διαβαθμίσεις	Αρχόμενη	Αναπτυσσόμενη	Ικανοποιητική	Εξαιρετική
Παρατηρούμενες ενδείξεις ως προς τη δεξιότητα (ο μαθητής/η μαθήτρια)	Εκτελεί απλές εργασίες, με βοήθεια, ανταποκρίνεται ως προς την δεξιότητα σε επιδείξεις, υποδείξεις, σε δραστηριότητα καθοδήγησης	Καταβάλλει προσπάθεια, συμμετέχει ενεργά, δοκιμάζει/πειραματίζεται, δεν εγκαταλείπει, ζητά υποστήριξη κατά την εμπλοκή του/της στη δραστηριότητα	Αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και προωθεί συνεργατικές στρατηγικές κατά την εμπλοκή του στη δραστηριότητα	Εκδηλώνει αυθεντική διάθεση για γενίκευση, μεταφέρει την εκδηλούμενη δεξιότητα σε άλλες δραστηριότητες, συμμετέχει ολόπλευρα στη δραστηριότητα, βοηθά και άλλους σε εργασίες

Σημειώσεις:

Βιβλιογραφία:

ΙΕΠ (2014). *Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου*

ΙΕΠ (2014). *Οδηγός Εκπαιδευτικού για το Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου*

ΙΕΠ (2019). [Οδηγός Εκπαιδευτικού για την Περιγραφική Αξιολόγηση στο Νηπιαγωγείο](#)

Συμβούλιο της Ευρώπης (2018). [Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό](#)

Υποδειγματικό Υλικό- Δειγματικά Φύλλα εργασίας - Περιγραφή εργαστηρίων & δράσεων

Εργαστήριο 1: Δημιουργούμε το Συμβόλαιο της Ομάδας

Ο/η νηπιαγωγός συζητά με τα παιδιά στην ολομέλεια με αφορμή την πρόσφατη επίσκεψη των παιδιών στο πάρκο της περιοχής τους. Συζητώντας στην ολομέλεια με τα παιδιά και μελετώντας φωτογραφία που είχαν από το πάρκο, διαπιστώθηκε ότι στο πάρκο υπήρχαν πολλά σκουπίδια και πολλές καταστροφές. Αποφασίζουν από κοινού να λάβουν δράση για να μπορούν να χαίρονται το πάρκο τους περισσότερο.

Ο/η νηπιαγωγός προτείνει στα παιδιά να δημιουργήσουν το **συμβόλαιο** της τάξης. Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται το κατάλληλο κλίμα ασφάλειας, αποδοχής και σεβασμού. Συμφωνούμε με τα παιδιά ότι για την έναρξη και λήξη του νέου μαθήματος θα βάζουμε μία συγκεκριμένη μουσική που αρέσει στα παιδιά.

Θεσπίζονται οι κανόνες συμπεριφοράς διατυπώνοντας τις λέξεις «*τι είναι καλύτερο να κάνουμε...*». Ο/η νηπιαγωγός καταγράφει σε μεγάλο χαρτόνι πως θα ήθελαν να λέγεται το νέο τους εργαστήριο, κατά τη διάρκεια του οποίου θα συζητούν για θέματα που αφορούν τη δράση τους για το πάρκο. Στο εργαστήριο το οποίο μπορεί να γίνεται συγκεκριμένη μέρα και ώρα, θα συζητήσουν τρόπους που μπορούν να βρουν για να φροντίσουν το πάρκο τους. Καταγράφουν τις δεσμεύσεις τους ως προς αυτό (π.χ. καθόμαστε πάντα στην παρεούλα σε μαξιλαράκια, σε κυκλικό σχήμα, μιλάμε μόνο όταν πάρω τον λόγο, περιμένω υπομονετικά τη σειρά μου, δε διακόπτω, είμαι ευγενικός/ή, τον ρόλο που θα λάβει ο καθένας κτλ). Πιο συγκεκριμένα τα παιδιά υπαγορεύουν στον/στην Νηπιαγωγό και καταγράφει ό,τι έχουν πει.

Στα τραπεζάκια τους τα παιδιά ζωγραφίζουν το κάθε ένα με τον δικό του τρόπο κάτι από τις δεσμεύσεις τους και με τη βοήθεια του/της νηπιαγωγού το κολλούν σε μεγάλο χαρτόνι για να δημιουργήσουν την αφίσα της τάξης. Η αφίσα θα περιέχει όλες τις δεσμεύσεις τους και θα βρίσκεται σε σταθερό σημείο στην τάξη για μελλοντικές αναφορές.

Ο/η Νηπιαγωγός ζητά από τα παιδιά με τον ήχο της μουσικής να κινηθούν ελεύθερα στον χώρο. Στο σταμάτημα της μουσικής κάθε παιδί θα πρέπει να διαλέξει ένα φίλο. Ακολούθως ως ζευγάρια πλέον κινούνται ελεύθερα στον χώρο με τον ήχο της μουσικής και με τη διακοπή της μουσικής διαλέγουν ένα ζευγάρι ακόμα για φίλους.

Τα παιδιά κάθονται στα τραπεζάκια ως ομάδα. Αποφασίζουν να φτιάξουν το όνομα της ομάδας και το σύμβολό/ κονκάρδα τους, το οποίο και θα φορούν κάθε φορά στο εργαστήριο.

Προτείνει στα παιδιά, με τη βοήθεια του/της νηπιαγωγού, να καταγράψουν όλες τις λέξεις «κλειδιά», λέξεις τις οποίες εντόπισε ο/η νηπιαγωγός και τις παρουσίασε

κατά τη σύνθεση των απόψεων της ολομέλειας, με τη βοήθεια του ψηφιακού διαδικτυακού εργαλείου δημιουργίας συννεφόμεξου (<https://wordart.com/create>, ή <http://www.edwordle.net/>) με τις λέξεις που είπαν τα παιδιά (βλ. Παράρτημα Ενδεικτικό συννεφόμεξο). Με το συννεφόμεξο που θα δημιουργηθεί θα στολίσουμε την τάξη μας ή θα μπορούσε να είναι και το σύμβολο/κονκάρδα του μαθήματος.

Τα παιδιά αποφασίζουν στην ολομέλεια ποιο θα ήθελαν να είναι το σύμβολο του μαθήματος, για το ποιος θα το φτιάξει (ο καθένας το δικό του ή όλοι το ίδιο), εάν θα είναι κάτι που θα κατασκευάσουν ή θα αναζητήσουμε στο διαδίκτυο.

Τα παιδιά σε ζευγάρια πηγαίνουν στη γωνιά του Η/Υ και καταγράφουν με τη βοήθεια του/της Νηπιαγωγού όπου και όταν χρειάζεται τις λέξεις που είχαν συζητήσει στην ολομέλεια. Αφού πρώτα ο/η Νηπιαγωγός έχει Κάθε ζευγάρι καταγράφει 1-2 λέξεις. Το ένα παιδί καταγράφει με τις οδηγίες του άλλου το οποίο βοηθά να εντοπίσει το γράμμα/φωνή στο πληκτρολόγιο.

Όταν τα παιδιά καταλήξουν και αφού το πλαστικοποιήσουμε, το φορούμε κατά την έναρξη του μαθήματος. Κατά τη λήξη το αποθηκεύουμε σε κουτί που έχουμε ορίσει. Ο/η νηπιαγωγός για να οριοθετήσει τη λήξη του εργαστηρίου βάζει την επιλεγμένη μουσική από τα παιδιά και τους ζητά να χαλαρώσουν και να κλείσουν τα μάτια τους για να απολαύσουν τη μουσική. Ζητά από τα παιδιά επίσης να σκεφτούν τι τους άρεσε περισσότερο από το εργαστήριο και με τι διασκέδασαν περισσότερο.

Εργαστήριο 1 Ενδεικτικό Συννεφέλεξο

Εργαστήριο 2: Προσφέρω Χέρι Βοήθειας

Ο/η νηπιαγωγός ξεκινά το εργαστήριο με τη μουσική υπόκρουση που τα παιδιά έχουν ορίσει. Τα παιδιά αφού πάρουν την κονκάρδα τους από το κουτί, παίρνουν θέση στην ολομέλεια. Ο/η νηπιαγωγός κάνει τη σύνδεση με το προηγούμενο εργαστήριο.

Έπειτα εισάγει την έννοια του «**Εθελοντισμού**» (βλ. ορισμός <https://noiazomaikaidrw.gr/ethelontismos/>). Απευθύνει ερώτημα στα παιδιά εάν γνωρίζουν τι σημαίνει η έννοια «εθελοντισμός». Καταγράφει όλες τις πιθανές απαντήσεις από τα παιδιά και δημιουργούν εννοιολογικό χάρτη με τη βοήθεια ψηφιακού εργαλείου δημιουργίας εννοιολογικού χάρτη όπως το CmapTools, Cmap Cloud <https://cmapcloud.ihmc.us/> (βλ. Παράρτημα Ενδεικτικός εννοιολογικός χάρτης 1).

Έπειτα τοποθετεί εικόνες εθελοντισμού, με φωτογραφίες εκτυπωμένες, από τη Φωτοθήκη του «Νοιάζομαι και Δρω» (<https://noiazomaikaidrw.gr/fotothiki/>, στο πάτωμα. Με τον ήχο της μουσικής τα παιδιά περιφέρονται ελεύθερα στον χώρο και με το σταμάτημα της μουσικής επιλέγουν έναν φίλο και έπειτα ως ζευγάρι επιλέγουν ένα άλλο. Επαναλαμβάνουν τη διαδικασία και η κάθε τετράδα με το σταμάτημα της μουσικής επιλέγουν μία εικόνα. Ως τετράδες κάθονται στα τραπεζάκια. Ο/η νηπιαγωγός ζητά πρώτα από τις ομάδες να παρατηρήσουν προσεκτικά τις εικόνες και τους απευθύνει ερωτήσεις, ακολουθώντας τις ρουτίνες σκέψης, όπως: «*δώστε ένα όνομα στην εικόνα σας. Τι σκέψεις κάνεις; Τι νομίζεις ότι είναι αυτό που βλέπεις;*» να ζωγραφίσουν στο **Φύλλο Εργασίας 1** τις παρατηρήσεις τους. Στην ολομέλεια τα παιδιά παρουσιάζουν την εργασία τους. Ο/η νηπιαγωγός καταγράφει τις απαντήσεις των παιδιών και προχωρά στη σύνθεση των απόψεων των παιδιών. Παρουσιάζει φορείς Εθελοντισμού και Δράσεις.

Ο/η νηπιαγωγός προτείνει στα παιδιά να παίξουν το παιχνίδι «Χέρι βοήθειας», βασισμένο στο εκπαιδευτικό υλικό του Νοιάζομαι και Δρω. Τα παιδιά στην ολομέλεια παίζουν το παιχνίδι «οδηγός και τυφλός». Ένα παιδί οδηγεί ένα άλλο το οποίο έχει δεμένα τα μάτια του. Το παιδί «τυφλό» πρέπει να εμπιστευθεί τον φίλο/τη φίλη του – οδηγό. Κατά τη διάρκεια μουσικής κινούνται στον χώρο ως ζευγάρια και χωρίς να χτυπήσουν. Εναλλάσσουν τους ρόλους τους. Έπειτα στα τραπεζάκια το κάθε ζευγάρι φτιάχνει μία ζωγραφιά. Το παιδί «τυφλό» με τη βοήθεια του φίλου του φτιάχνει μία ζωγραφιά της αρεσκείας τους. Εναλλάσσουν τους ρόλους τους. Στο τέλος επιστρέφουν στην ολομέλεια και περιγράφουν τα συναισθήματά τους. Πώς ένιωθαν όταν ήταν με δεμένα μάτια; Πώς ένιωθαν όταν είχαν βοήθεια από τον/τη φίλο/η τους;

Ο/η νηπιαγωγός προτείνει να παίξουν και άλλα παιχνίδια ρόλων. Θα προτείνει προβληματικές καταστάσεις και τα παιδιά θα πρέπει να προτείνουν λύσεις. Προτείνει διάφορες καταστάσεις από την καθημερινότητα των παιδιών στο σχολείο και τα παιδιά προτείνουν λύσεις.

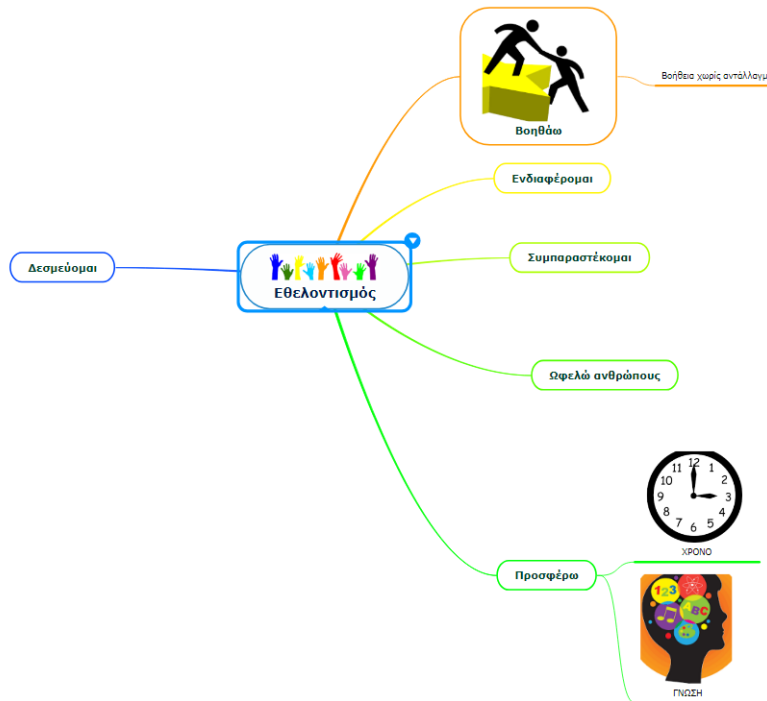

Ο/η νηπιαγωγός προτείνει να φτιάξουν σε πίνακα – Ημερολόγιο προσφοράς, όπου το κάθε παιδί θα σημειώνει την προσφορά βοήθειας που παρείχε κάθε φορά σε κάποιον που είχε ανάγκη.

Ο/η νηπιαγωγός για να οριοθετήσει τη λήξη του εργαστηρίου βάζει την επιλεγμένη μουσική από τα παιδιά και τους ζητά να χαλαρώσουν και να κλείσουν τα μάτια τους για να απολαύσουν τη μουσική. Ζητά από τα παιδιά επίσης να σκεφτούν τι τους άρεσε περισσότερο από το εργαστήριο και με τι διασκέδασαν περισσότερο.

Εργαστήριο 2 Ενδεικτικός Εννοιολογικός χάρτης 1

Εργαστήριο 2 Φύλλο Εργασίας 1

Όνομα: _____

Τι νομίζεις ότι συμβαίνει στην εικόνα; Δώσε ένα όνομα

 Ζωγράφισε στο πλαίσιο, όπως μπορείς |

Ημερομηνία

Φύλλο Εργασίας 1

Εργαστήριο 2 – Ενδεικτικός πίνακας Προσφοράς Βοήθειας

Βοηθάω και Νοιάζομαι

Ζωγράφισε με ποιους τρόπους βοήθησες αυτή τη βδομάδα

Δευτέρα	Τρίτη
Τετάρτη	Πέμπτη
Παρασκευή	Σάββατο
Κυριακή	

ΟΝΟΜΑ

Εργαστήριο 3: Υιοθετώ το παρκάκι

Ο/η νηπιαγωγός ξεκινά το εργαστήριο με τη μουσική υπόκρουση που τα παιδιά έχουν ορίσει. Τα παιδιά αφού πάρουν την κονκάρδα τους από το κουτί, παίρνουν θέση στην ολομέλεια. Ο/η νηπιαγωγός κάνει τη σύνδεση με το προηγούμενο εργαστήριο.

Αναφέρει στην ολομέλεια όλα τα παιδιά που μέχρι εκείνη τη στιγμή έχουν καταγράψει στο ημερολόγιο προσφοράς και παρουσιάζει την προσφορά τους.

Θυμίζει στα παιδιά το πρόβλημα στο παρκάκι τους και τονίζει τη σημασία του δικαιώματος στην ψυχαγωγία που προσφέρει το πάρκο.

Τα παιδιά πηγαίνουν στα τραπεζάκια σύμφωνα με τις ομάδες τους. Στο κάθε τραπέζι υπάρχουν φωτογραφίες που έχει εκτυπώσει ο/η νηπιαγωγός από την επίσκεψή τους στο πάρκο. Ζητά πρώτα από τα παιδιά αφού παρατηρήσουν προσεκτικά να απαντήσουν στις ερωτήσεις της ρουτίνας «Βλέπω-Σκέφτομαι-Αναρωτιέμαι»: 1. *Τι βλέπεις στην εικόνα; Τι σκέφτεσαι ότι μπορεί να συμβαίνει; Πώς μπορεί να λυθεί το πρόβλημα; Υπάρχει κάτι που θα μπορούσατε να κάνετε για να το αλλάξετε;*». Επιπλέον:

- Ποιο είναι το πρόβλημα κατά τη γνώμη σας;
- Για ποιον λόγο πιστεύετε ότι συμβαίνει αυτό;
- Σκεφτείτε τι θα μπορούσε να συμβεί αργότερα.
- Προτείνετε διαφορετικούς τρόπους για να μη συμβαίνει αυτό.
- Λάβετε υπόψη τις απόψεις όλων των μελών της ομάδας.
- Επιλέξτε και παρουσιάστε τη λύση με την οποία συμφωνείτε όλα τα μέλη.

Έπειτα σχεδιάζει στον πίνακα τη σειρά με την οποία θα εξακριβώσουν το πρόβλημα για να το επιλύσουν (βλ. Παράρτημα Ενδεικτική σειρά επίλυσης). Κατά τη διάρκεια της συζήτησης στις ομάδες ο/η νηπιαγωγός περνά από τις ομάδες και διευκολύνει όπου κριθεί απαραίτητο.

Στη συνέχεια ο καθένας στο **Φύλλο εργασίας 2** ζωγραφίζει με βάση τα ερωτήματα τις πιθανές απαντήσεις. Στο τέλος ο καθένας θα παρουσιάσει την εργασία του στην ολομέλεια.

Επιστρέφοντας όλοι στην ολομέλεια ο/η Νηπιαγωγός ζητά από τα παιδιά να καθίσουν ο ένας δίπλα στον άλλο διατηρώντας τις τετράδες που έφτιαξαν. Έπειτα ζητά από το κάθε παιδί να παρουσιάσει στην ολομέλεια την εργασία του.

Ο/η νηπιαγωγός καταγράφει όλες τις πιθανές απαντήσεις και όταν τελειώσουν όλες οι ομάδες ο/η νηπιαγωγός κάνει τη σύνθεση όλων όσων ειπώθηκαν από όλους και προτείνει στα παιδιά να υιοθετήσουν το παρκάκι. Με αυτόν τον τρόπο θα ορίσουν συγκεκριμένη μέρα και ώρα που θα πηγαίνουν για να το φροντίζουν. Για αυτό φτιάχνουν και Εβδομαδιαίο Ημερολόγιο Παρατήρησης του Πάρκου. Ενημερώνει τα παιδιά για την εθελοντική δράση «Let's do it Greece» <https://letsdoitgreece.org/info> (Επιμορφωτικό Υλικό του ΙΕΠ για το Πρόγραμμα

Καλλιέργειας Δεξιοτήτων «Ενδιαφέρομαι και Ενεργώ») και πώς μπορούν να συμμετέχουν στο πρόγραμμα.

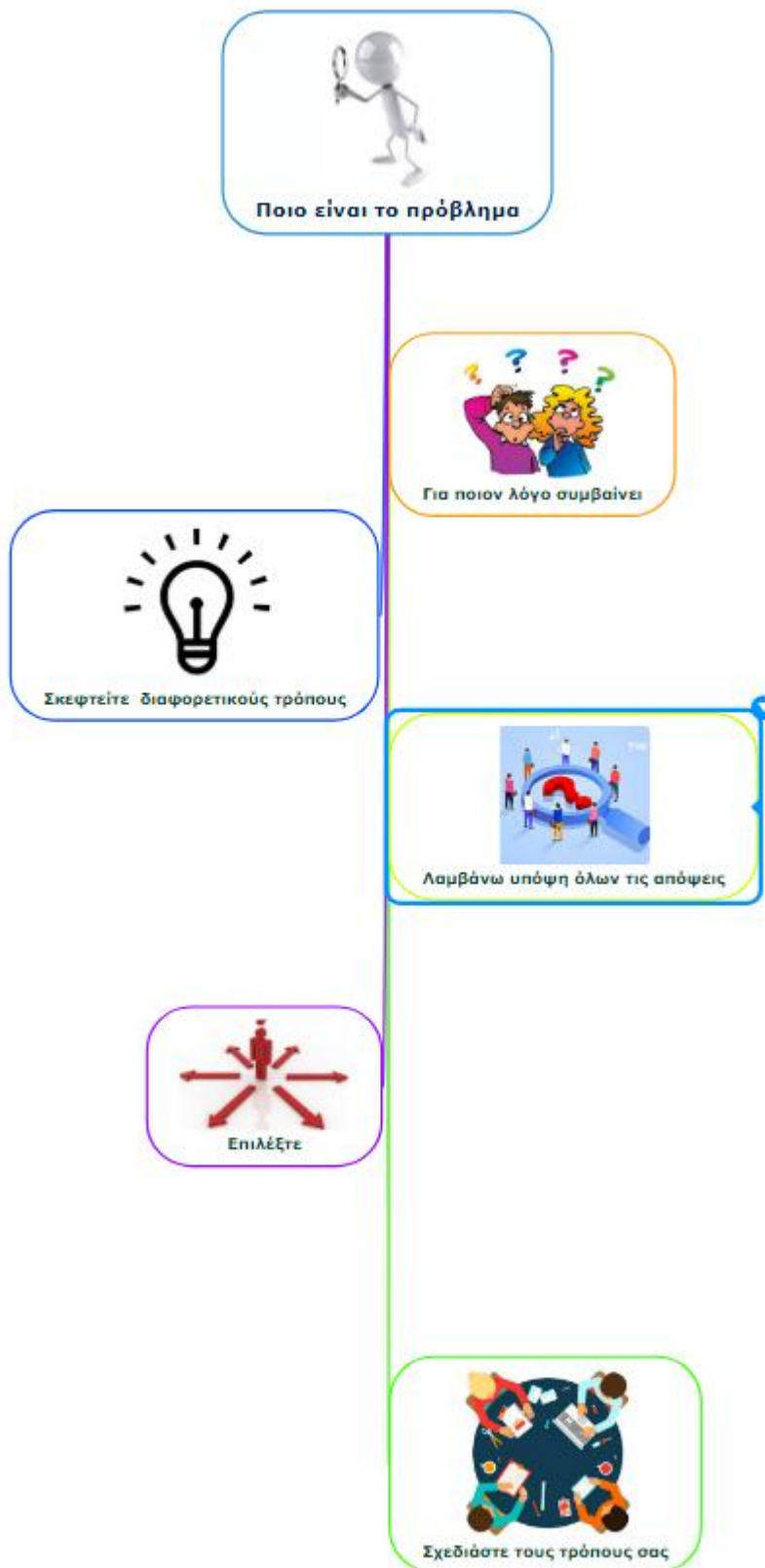
Ανάμεσα στις πιθανές απαντήσεις των Ομάδων προτείνονται: να ενημερώσουν τους γονείς για τις αποφάσεις τους, να απευθύνουν επιστολή προς τον/τη δήμαρχο για τις φθορές και καταστροφές, να επισκεφθούν το πάρκο για να το καθαρίσουν με τη βοήθεια των γονέων, να αγοράσουν σακούλες απορριμμάτων για να μαζέψουν τα σκουπίδια τους, να τα ταξινομήσουν με βάση το υλικό τους, γάντια, καπέλα. Επίσης να φτιάξουν φωλιές από κουτιά γάλακτος, να αγοράσουν τροφές για τα μικρά πουλιά που ζουν στο παρκάκι. Να διοργανώσουν ένα ανταλλακτικό bazaar για να συγκεντρώσουν τα απαραίτητα αντικείμενα (σακούλες, γάντια, καπέλα κ.α.).

Οι ομάδες αναλαμβάνουν αρμοδιότητες με βάση τα ενδιαφέροντά τους. Ο/η νηπιαγωγός στην ολομέλεια συνοψίζει φτιάχνοντας με τις ομάδες το χρονοδιάγραμμα των εργασιών τους.

Ο/η νηπιαγωγός για να οριοθετήσει τη λήξη του εργαστηρίου βάζει την επιλεγμένη μουσική από τα παιδιά και τους ζητά να χαλαρώσουν και να κλείσουν τα μάτια τους για να απολαύσουν τη μουσική. Ζητά από τα παιδιά επίσης να σκεφτούν τι τους άρεσε περισσότερο από το εργαστήριο και με τι διασκέδασαν περισσότερο.

Εργαστήριο 3- Ενδεικτική σειρά επίλυσης προβλήματος

Εργαστήριο 3 Φύλλο Εργασίας 2

Ζωγράφισε στα πλαίσια με τον δικό σου τρόπο

Τι νομίζεις ότι βλέπεις; 	Τι μπορεί να συμβαίνει; 	Πώς θα μπορούσε να λυθεί;

Ημερομηνία:

Φύλλο Εργασίας 2

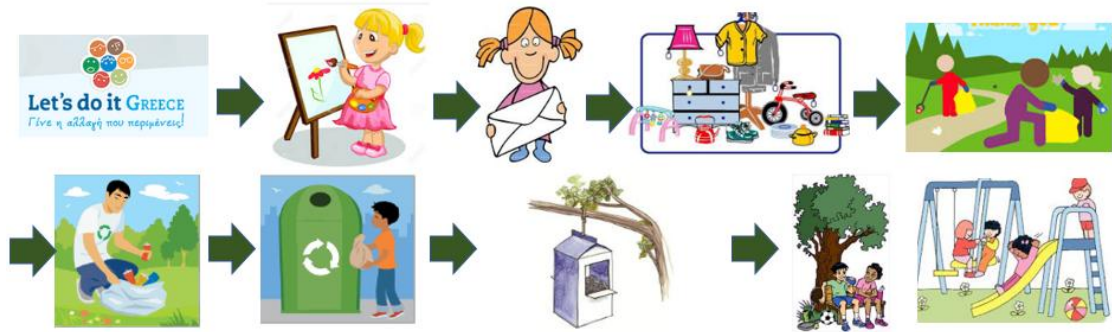
Εργαστήριο 3: Ενδεικτικό Ημερολόγιο Φροντίδας Πάρκου

ΜΗΝΑΣ:				
	Ημερομηνία: / /	Ημερομηνία: / /	Ημερομηνία: / /	Ημερομηνία: / /
Ομάδα 1: Όνομα παιδιού, όνομα παιδιού όνομα παιδιού, όνομα παιδιού				
Ομάδα 2: Όνομα παιδιού, όνομα παιδιού όνομα παιδιού, όνομα παιδιού				
Ομάδα 3: Όνομα παιδιού, όνομα παιδιού όνομα παιδιού, όνομα παιδιού				
Ομάδα 4: Όνομα παιδιού, όνομα παιδιού όνομα παιδιού, όνομα παιδιού				
Ομάδα 5: Όνομα παιδιού, όνομα παιδιού όνομα παιδιού, όνομα παιδιού				

Εργαστήριο 3 – Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα εργασιών

Καθαρίζω το παρκάκι

Εργαστήριο 4: Προετοιμάζουμε τις δράσεις μας

Ο/η νηπιαγωγός ξεκινά το εργαστήριο με τη μουσική υπόκρουση που τα παιδιά έχουν ορίσει. Τα παιδιά αφού πάρουν την κονκάρδα τους από το κουτί, παίρνουν θέση στην ολομέλεια. Ο/η νηπιαγωγός κάνει τη σύνδεση με το προηγούμενο εργαστήριο.

Έπειτα τα παιδιά εργάζονται στις ομάδες τους. Κάθε ομάδα κατασκευάζει από ανακυκλωμένα κουτιά γάλακτος ταΐστρες για τα πουλιά που ζουν στο δάσος.

Τελειώνοντας μία ομάδα αναλαμβάνει να γράψει την επιστολή προς τον/τη δήμαρχο. Αρχικά στην ολομέλεια συζητάμε πώς γράφουμε μία επιστολή, πώς ξεκινάμε. Συζητάμε όλοι στην ολομέλεια τι άλλο θέλουμε να αναφέρουμε στην επιστολή (τις φθορές και τις καταστροφές που εντοπίσαμε, την αρωγή του φορέα στη δράση μας κ.α.).

Ενδεικτικά αναφέρονται οι δράσεις των ομάδων : μία ομάδα θα γράψει με τη βοήθεια του κειμενογράφου την επιστολή. Μία άλλη ομάδα αναλαμβάνει να φτιάξει με τη χρήση του φωτογραφικής μηχανής/τάμπλετ βίντεο μήνυμα προς τη δημοτική αρχή. Μία άλλη ομάδα αναλαμβάνει να σχεδιάσει την αφίσα (είτε με υλικά της τάξης χαρτί/χαρτόνι, είτε μέσω λογισμικού όπως το <https://www.canva.com/>)για το ανταλλακτικό bazaar που θα μπει σε διάφορα σημεία ενδιαφέροντος της πόλης για να ενημερωθούν οι πολίτες που μπορεί να θέλουν να συνδράμουν στο bazaar. Μία άλλη ομάδα φιλοτεχνεί τις ταμπέλες που θα μπουν στο πάρκο και θα θυμίζουν στους επισκέπτες να είναι προσεκτικοί. Τα παιδιά σχεδιάζουν να φέρουν παιχνίδια και βιβλία που δε χρειάζονται πλέον και να τα ανταλλάσσουν με σακούλες απορριμμάτων και γάντια, λουλούδια εποχής σε μικρά γλαστράκια κ.α. Μία άλλη ομάδα σχεδιάζει το μήνυμα που θα μεταφέρει στο Ευρωπαϊκό ραδιόφωνο τη δράση τους <http://europeanschoolradio.eu/> . Μία άλλη ομάδα φιλοτεχνεί την πρόσκληση προς τους γονείς που θα τους καλεί να συνδράμουν στη δράση των παιδιών. Μία ομάδα παιδιών αναλαμβάνει μέσω του οπτικού προγραμματισμού για αρχάριου να σχεδιάσει μία μικρή ιστορία για το σύνολο των δράσεων και να την μοιραστούν στην ιστοσελίδα του σχολείου <https://www.flickgame.org/> (βλ. παράρτημα).

Ο/η νηπιαγωγός για να οριοθετήσει τη λήξη του εργαστηρίου βάζει την επιλεγμένη μουσική από τα παιδιά και τους ζητά να χαλαρώσουν και να κλείσουν τα μάτια τους για να απολαύσουν τη μουσική. Ζητά από τα παιδιά επίσης να σκεφτούν τι τους άρεσε περισσότερο από το εργαστήριο και με τι διασκέδασαν περισσότερο.

Εργαστήριο 4: Ενδεικτική εργασία στο Flickgame

Εργαστήριο 5: Αναλαμβάνουμε Δράση

Ο/η νηπιαγωγός ξεκινά το εργαστήριο με τη μουσική υπόκρουση που τα παιδιά έχουν ορίσει. Τα παιδιά αφού πάρουν την κονκάρδα τους από το κουτί, παίρνουν θέση στην ολομέλεια. Ο/η νηπιαγωγός κάνει τη σύνδεση με το προηγούμενο εργαστήριο.

Τα παιδιά με τους γονείς και τον/τη εκπαιδευτικό πηγαίνουν την προκαθορισμένη ημέρα για να καθαρίσουν το παρκάκι. Σε συγκεκριμένες σακούλες μαζεύουν απορρίμματα που είναι από πλαστικό, από χαρτί, από αλουμίνιο ή γυαλί (με τη βοήθεια ενήλικα) για να ακολουθήσουν το δρόμο της ανακύκλωσης. Υπάρχει ομάδα που καταγράφει πόσα απορρίμματα από το κάθε υλικό έχουν συγκεντρωθεί (βλ. ενδεικτικός πίνακας καταγραφής απορριμμάτων). Επιπλέον φυτεύουν τα λουλούδια που έχουν συγκεντρώσει από τη διοργάνωση του bazaar. Ομάδα παιδιών φωτογραφίζει από τη δράση στιγμιότυπα και τα σημεία που βελτιώνονται.

Επιστρέφοντας στην τάξη ο/η νηπιαγωγός για να οριοθετήσει τη λήξη του εργαστηρίου βάζει την επιλεγμένη μουσική από τα παιδιά και τους ζητά να χαλαρώσουν και να κλείσουν τα μάτια τους για να απολαύσουν τη μουσική. Ζητά από τα παιδιά επίσης να σκεφτούν τι τους άρεσε περισσότερο από το εργαστήριο και με τι διασκέδασαν περισσότερο.

Εργαστήριο 6: Μικροί Εξερευνητές

Ο/η νηπιαγωγός ξεκινά το εργαστήριο με τη μουσική υπόκρουση που τα παιδιά έχουν ορίσει. Τα παιδιά αφού πάρουν την κονκάρδα τους από το κουτί, παίρνουν θέση στην ολομέλεια. Ο/η νηπιαγωγός κάνει τη σύνδεση με το προηγούμενο εργαστήριο.

Τα παιδιά μαζί με τον/τη νηπιαγωγό επαναλαμβάνουν την επίσκεψη στο πάρκο για να παρατηρήσουν εάν οι βελτιώσεις παραμένουν και εάν παρατηρούνται εκ νέου καταστροφές. Οι ομάδες ζωγραφίζουν τις παρατηρήσεις τους και φωτογραφίζουν τα σημεία ενδιαφέροντος.

Τα παιδιά μαζί με τον/τη νηπιαγωγό επιστρέφουν στην τάξη και στην ολομέλεια παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της επίσκεψής τους. Στην περίπτωση που χρειάζεται να επαναλάβουν δράση ορίζουν εκ νέου ημερομηνία δράσης και επαναλαμβάνουν τα βήματα. Στην περίπτωση που οι παρατηρήσεις αποφέρουν θετικά αποτελέσματα διοργανώνουν μαζί με τους γονείς δράσεις αναψυχής στο πάρκο παίζοντας παιχνίδια ή διοργανώνοντας πικ-νικ.

Ο/η νηπιαγωγός για να οριοθετήσει τη λήξη του εργαστηρίου βάζει την επιλεγμένη μουσική από τα παιδιά και τους ζητά να χαλαρώσουν και να κλείσουν τα μάτια τους για να απολαύσουν τη μουσική. Ζητά από τα παιδιά επίσης να σκεφτούν τι τους άρεσε περισσότερο από το εργαστήριο και με τι διασκέδασαν περισσότερο.

Εργαστήριο 7: Σκέφτομαι για όσα έμαθα

Ο/η νηπιαγωγός ξεκινά το εργαστήριο με τη μουσική υπόκρουση που τα παιδιά έχουν ορίσει. Τα παιδιά αφού πάρουν την κονκάρδα τους από το κουτί, παίρνουν θέση στην ολομέλεια. Ο/η νηπιαγωγός κάνει τη σύνδεση με το προηγούμενο εργαστήριο.

Ενημερώνει τα παιδιά ότι έχουν φτάσει στο τέλος των εργαστηρίων. Θυμίζει σε όλους τον αρχικό τους προβληματισμό και τον λόγο για τον οποίο ξεκίνησαν για να κάνουν τα συγκεκριμένα εργαστήρια.

Παραθέτει τον εννοιολογικό χάρτη που έφτιαξαν στην αρχή και ζητά από τα παιδιά να εργαστούν πάνω σε έναν καινούργιο εννοιολογικό χάρτη. Απευθύνει στα παιδιά το ερώτημα: τι σημαίνει για εσάς «**εθελοντισμός**». Καταγράφει όλες τις πιθανές απαντήσεις και τα παιδιά ακολουθώντας τις καταγράφουν στον εννοιολογικό χάρτη.

Έπειτα προχωρούν σε σύγκριση του αρχικού και τελικού εννοιολογικού χάρτη. Αναφέρονται σε όλα τα εργαστήρια και αναστοχάζονται σε όλες τις δραστηριότητες και δράσεις τους. Ενδεικτικά ερωτήματα που θα μπορούσε ο/η νηπιαγωγός να απευθύνει στα παιδιά: «τι θα μπορούσατε να κάνετε διαφορετικά; Τι θα θέλατε να ξανακάνετε; Υπάρχει κάτι που σας δυσκόλεψε αρκετά; Υπάρχει κάτι που σας μπέρδεψε; Υπάρχει κάτι που σας αναστάτωσε;».

Συμπληρώνουν το φύλλο αναστοχασμού. Στο τέλος δίνεται στα παιδιά αναμνηστικό δίπλωμα για τη συμμετοχή τους στο Εργαστήριο.

Εργαστήριο 7: Δίπλωμα Συμμετοχής σε μαθητή

Ενδεικτικές δραστηριότητες για την περιγραφική αξιολόγηση

Κατά τη διάρκεια κάθε εργαστηρίου πραγματοποιούνται συζητήσεις μεταξύ των μελών της ομάδας και επιπλέον κατά τη λήξη του κάθε εργαστηρίου τα παιδιά αναστοχάζονται πάνω στις **ειδικά σχεδιασμένες και οργανωμένες δραστηριότητες** του συγκεκριμένου εργαστηρίου. Επιπλέον τα παιδιά δημιουργούν εννοιολογικούς χάρτες τους οποίους συγκρίνουν μεταξύ τους και προχωρούν κάνοντας συνδέσεις των εννοιών.

Επίσης ο/η Νηπιαγωγός καταγράφει συστηματικά τις **παρατηρήσεις** του/της, τους σχεδιασμούς των παιδιών, τις δυσκολίες τους μέσα από συζητήσεις που κάνει με το κάθε παιδί αλλά και με τα παιδιά στην ολομέλεια.

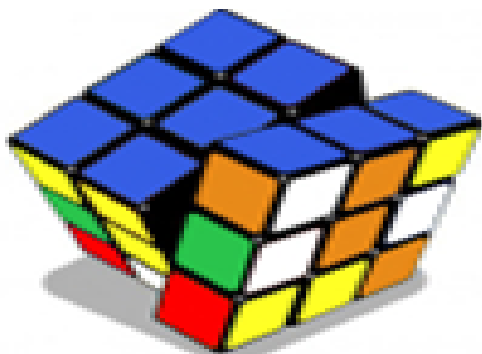
Επιπλέον για το κάθε παιδί τηρείται **ατομικός φάκελος portfolio** στο οποίο θα επιλέγει το ίδιο τις εργασίες που θα περιλαμβάνει. Εκτός από εργασίες μπορεί να περιλαμβάνει φωτογραφίες από έργα του παιδιού και του ίδιου του παιδιού κατά τη συμμετοχή του σε δραστηριότητες. Κατά τη διάρκεια **συζήτησης/συνέντευξης** οι ερωτήσεις που απευθύνει ο/η νηπιαγωγός στο ίδιο το παιδί μπορούν να ενισχύσουν το έργο της αυτοαξιολόγησης και να βοηθήσουν περισσότερο το παιδί να εκφραστεί και να αναστοχαστεί. Επιπλέον παρέχει περισσότερες πληροφορίες για την ερμηνεία αντιδράσεων του παιδιού. Ενδεικτικές ερωτήσεις : Τι έκανες όταν...; Πώς το έκανες...; Τι χρησιμοποίησες...; κ.α.

Επιπλέον ο/η νηπιαγωγός αξιοποιεί την προτεινόμενη κλείδα αξιολόγησης μαθητή/τριας.

Με φύλλα αυτοαξιολόγησης ειδικά διαμορφωμένο όπως παρουσιάζεται στα φύλλα περιγραφικής αυτοαξιολόγησης.

Φύλλα περιγραφικής αυτο-αξιολόγησης

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

Σχέδιο Δράσης του Τμήματος

Θεματικός Κύκλος

Ενδιαφέροντα και Ενεργώ - Κοινωνική Συναισθηση και Ευθύνη

Τίτλος Σχεδίου Δράσης του τμήματος/τάξης μου				
Φύλλο Αυτοαξιολόγησης				Σχόλια Μαθητή/μαθήτριας
Αυτό που μου έκανε περισσότερο εντύπωση ήταν				
Τι καινούργιο έμαθα				
Τι κατάφερα να φτιάξω				
Με ποιον τρόπο το κατάφερα				
Μου αρέσει να συνεργάζομαι				
Ακούω προσεκτικά όταν κάποιος από την ομάδα μου μιλάει				
Είπα την άποψή μου στην ομάδα μου				
Σέβομαι την άποψη του άλλου ακόμα και αν διαφωνώ				
Είμαστε όλοι ίσοι αν και διαφορετικοί				
Μπορώ να πω την ιδέα μου στην ομάδα				
Μπορώ να εκφράσω την άποψή μου ελεύθερα				
Μπορώ να εκφράσω την άποψή μου για ένα πρόβλημα				
Όταν πληγώσω κάποιον ζητώ συγγνώμη				
Αναλαμβάνω την ευθύνη των πράξεών μου				

Μπορώ να προτείνω λύση σε ένα πρόβλημα				
Ολοκληρώνω την εργασία που μου έχει δοθεί				
Αν κάτι δεν το έχω ολοκληρώσει, δεν απογοητεύομαι				
Προσπαθώ για το καλύτερο δυνατό				
Θέλω να κάνω φίλους από διάφορες χώρες				
Μπορώ να ακολουθήσω τα βήματα επίλυσης προβλήματος				
Μπορώ να σκεφτώ διαφορετικούς τρόπους				
Μπορώ να διακρίνω ομοιότητες και διαφορές				
Μπορώ να αναζητήσω πληροφορίες στο διαδίκτυο				
Ζητώ τη βοήθεια ενός ενήλικα όταν αναζητώ πληροφορία				
Μπορώ να φωτογραφίσω με μία φωτογραφική μηχανή, τάμπλετ				
Μπορώ να βιντεοσκοπίσω με μία φωτογραφική μηχανή, τάμπλετ				
Χρησιμοποιώ το πληκτρολόγιο για να γράψω				
Μπορώ να ακολουθήσω συγκεκριμένα βήματα στο flickgame				
Από αυτά που έκανα τι θα άλλαζα για να γίνει καλύτερο				

Περιγραφή ενδεικτικών δραστηριοτήτων για το portfolio μαθητή/-τριας

1. Φύλλα Εργασίας
2. Κλείδα Αξιολόγησης μαθητή/τριας
3. Φύλλα Παρατήρησης και οι φωτογραφίες από τις δραστηριότητες
4. Εκτυπωμένες φωτογραφίες από το ψηφιακό υλικό (ενοιολογικοί χάρτες, συννεφόλεξο, ιστορία στο <http://flickgame.org>, αφίσα)

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

Σχέδιο Δράσης του Τμήματος
Portfolio μαθητή-μαθήτριας

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΕΑΥΤΟΥ ΜΟΥ

Όνομα

Το σχολείο μου

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ				
Σχέδιο Δράσης του Τμήματος				
Θεματικός Κύκλος				
Ενδιαφέροντα και Ενεργώ - Κοινωνική Συναισθηση και Ευθύνη				
Τίτλος Σχεδίου Δράσης του τμήματος/τάξης μου				
Φύλλο Αυτοαξιολόγησης				Σχόλια Μαθητή/μαθήτριας
Αυτό που μου έκανε περισσότερο εντύπωση ήταν				
Τι καινούργιο έμαθα				
Τι κατάφερα να φτιάξω				
Με ποιον τρόπο τα κατάφερα				
Μου αρέσει να συνεργάζομαι				
Ακούω προσεκτικά όταν κάποιος από την ομάδα μου μιλάει				
Είπα την άποψή μου στην ομάδα μου				
Σέβομαι την άποψη του άλλου ακόμα και αν διαφωνώ				
Είμαστε όλοι ίσοι αν και διαφορετικοί				
Μπορώ να πω την ιδέα μου στην ομάδα				
Μπορώ να εκφράσω την άποψή μου ελεύθερα				
Μπορώ να εκφράσω την άποψή μου για ένα πρόβλημα				
Όταν πληγώσω κάποιον ζητώ συγγνώμη				
Αναλαμβάνω την ευθύνη των πράξεών μου				
Μπορώ να προτείνω λύση σε ένα πρόβλημα				
Ολοκληρώνω την εργασία που μου έχει δοθεί				
Αν κάτι δεν το έχω ολοκληρώσει, δεν απογοητεύομαι				
Προσπαθώ για το καλύτερο δυνατό				
Θέλω να κάνω φίλους από διάφορες χώρες				
Μπορώ να ακολουθήσω τα βήματα επίλυσης προβλήματος				
Μπορώ να σκεφτώ διαφορετικούς τρόπους				

Μπορώ να διακρίνω ομοιότητες και διαφορές				
Μπορώ να αναζητήσω πληροφορίες στο διαδίκτυο				
Ζητώ τη βοήθεια ενός ενήλικα όταν αναζητώ πληροφορία				
Μπορώ να φωτογραφίσω με μία φωτογραφική μηχανή, τάμπλετ				
Μπορώ να βιντεοσκοπίσω με μία φωτογραφική μηχανή, τάμπλετ				
Χρησιμοποιώ το πληκτρολόγιο για να γράψω				
Μπορώ να ακολουθήσω συγκριμένα βήματα στο flickgame				
Από αυτά που έκανα τι θα άλλαζα για να γίνει καλύτερο				

Κλείδα Αξιολόγησης

ΔΕΙΚΤΕΣ	αρχόμενη	αναπτυσσόμενη	ικανοποιητική	εξαιρετική
ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ				
Δεξιότητες Συνεργασίας				
Σεβασμός				
Δίνει χώρο στους άλλους για να εκφράζονται				
Εκφράζει σεβασμό για τους άλλους θεωρώντας τους ισότιμα ανθρώπινα όντα				
Αντιμετωπίζει όλους τους ανθρώπους με σεβασμό ανεξαρτήτως του πολιτισμικού τους υπόβαθρου				
Εκφράζει σεβασμό για τους ανθρώπους που ανήκουν σε διαφορετική κοινωνικοοικονομική κατάσταση από τον ίδιο/την ίδια				
Εκφράζει σεβασμό για τις θρησκευτικές διαφορές				
Εκφράζει σεβασμό για τους ανθρώπους που πρεσβεύουν διαφορετικές πολιτικές απόψεις από τον ίδιο/την ίδια				
Συνεργασία				
Οικοδομεί θετικές σχέσεις με άλλους ανθρώπους σε μια ομάδα				
Όταν εργάζεται ως μέλος μιας ομάδας, συμβάλλει στην ομαδική εργασία στον βαθμό που του/της αναλογεί				
Προσπαθεί να επιτυγχάνει συναίνεση ώστε να εκπληρώνει τους στόχους της ομάδας				
Όταν εργάζεται ως μέλος μιας ομάδας, ενημερώνει τους άλλους για τυχόν συναφείς ή χρήσιμες πληροφορίες				

Εμπνέει ενθουσιασμό στα μέλη της ομάδας ώστε να επιτυγχάνονται οι κοινοί στόχοι				
Όταν συνεργάζεται με άλλους, τους υποστηρίζει παρά τις διαφορετικές απόψεις τους				
Δεξιότητες Επίλυσης Συγκρούσεων				
Επίλυση σύγκρουσης				
Μπορεί να επικοινωνεί με σεβασμό με τα εμπλεκόμενα στη σύγκρουση μέρη				
Μπορεί να βρίσκει εναλλακτικές λύσεις για την επίλυση των συγκρούσεων				
Μπορεί να στηρίζει άλλους στην επίλυση συγκρούσεων βοηθώντας τους να κατανοούν τις διαθέσιμες επιλογές				
Μπορεί να ενθαρρύνει τις αντιμαχόμενες πλευρές να ακούνε προσεκτικά η μία την άλλη και να μοιράζονται τις έγνοιες και τις ανησυχίες τους				
Καταφεύγει τακτικά στην επικοινωνία για να συνεισφέρει στην επίλυση διαπροσωπικών συγκρούσεων				
Μπορεί να διαχειρίζεται αποτελεσματικά το στρες, το άγχος και την ανασφάλεια των άλλων σε συγκρουσιακές καταστάσεις				
Γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές δεξιότητες				
Μπορεί να εκφράζει τις σκέψεις του/της για ένα πρόβλημα				
Ζητά από τους ομιλητές να επαναλάβουν κάτι που δεν του/της είναι ξεκάθαρο				
Κάνει ερωτήσεις που δείχνουν ότι έχει κατανοήσει τις θέσεις των άλλων				
Μπορεί να υιοθετεί διαφορετικούς τρόπους εκφράσεων ευγενείας σε άλλη γλώσσα				
Μπορεί να μεσολαβεί γλωσσικά σε διαπολιτισμικές ανταλλαγές κάνοντας μετάφραση, διερμηνεία ή παρέχοντας διευκρινίσεις				
Μπορεί να αποφεύγει με επιτυχία τις διαπολιτισμικές παρανοήσεις				
Δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης				
Ακούει προσεκτικά τις διαφορετικές απόψεις				
Ακούει προσεκτικά τους άλλους				
Παρακολουθεί τις χειρονομίες των ομιλητών και συνολικά τη γλώσσα του σώματος για να μπορεί να διαπιστώνει το νόημα των λόγων τους				
Μπορεί να ακούει αποτελεσματικά ώστε να αποκρυπτογραφεί τα νοήματα και τις προθέσεις του άλλου				
Δίνει προσοχή σε όσα οι άλλοι υπονοούν αλλά δεν λένε				
Παρατηρεί πώς άνθρωποι με άλλους πολιτισμικούς				

δεσμούς αντιδρούν στην ίδια κατάσταση				
Αυτεπάρκεια				
Συνεργάζεται καλά με άλλους ανθρώπους που έχουν πολλές διαφορετικές απόψεις				
Δείχνει ότι μπορεί να είναι επιφυλακτικός/ή στην κρίση του/της για άλλους ανθρώπους				
Νιώθει άνετα σε μη οικείες καταστάσεις				
Αντιμετωπίζει την αβεβαιότητα με θετικό και εποικοδομητικό τρόπο				
Αντεπεξέρχεται καλά σε απρόβλεπτες καταστάσεις				
Καλωσορίζει το ενδεχόμενο αμφισβήτησης των ιδεών και αξιών του/της				
Απολαμβάνει την πρόκληση να επιλύει διφορούμενα ζητήματα				
Χαίρεται να αντιμετωπίζει περίπλοκες καταστάσεις				
Δεξιότητες αυτόνομης μάθησης				
Δείχνει ότι μπορεί να εντοπίζει πηγές μάθησης (π.χ. ανθρώπους, βιβλία, διαδίκτυο)				
Ζητά διευκρινίσεις από τρίτους σχετικά με καινούργιες πληροφορίες, όποτε χρειάζεται				
Μπορεί να αποκτά γνώσεις για καινούργια θέματα με ελάχιστη επιτήρηση				
Μπορεί να αξιολογεί την ποιότητα της δικής του/της δουλειάς				
Μπορεί να επιλέγει τις πιο αξιόπιστες από τις διαθέσιμες πηγές πληροφόρησης ή συμβουλών				
Δείχνει ικανός/ή να παρακολουθεί, να καθορίζει, να ιεραρχεί και να ολοκληρώνει τα καθήκοντά του/της χωρίς άμεση εποπτεία				
Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού				
Μπορεί να περιγράφει τα κίνητρά του/της				
Μπορεί να περιγράφει τους τρόπους με τους οποίους οι σκέψεις και τα συναισθήματά του/της επηρεάζουν τη συμπεριφορά του/της				
Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις αξίες και τις πεποιθήσεις του/της				
Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τον εαυτό του/της από πολλές διαφορετικές σκοπιές				
Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις προκαταλήψεις του/της και τα στερεότυπα και τι κρύβεται πίσω από αυτά				
Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τα συναισθήματα και τα αισθήματά του/της σε πολλές διαφορετικές καταστάσεις				
Γνώση και κριτική κατανόηση της γλώσσας & επικοινωνίας				
Μπορεί να εξηγήει πώς ο τόνος της φωνής, η οπτική επαφή και η γλώσσα του σώματος συμβάλλουν στην				

επικοινωνία				
Μπορεί να περιγράψει τον κοινωνικό αντίκτυπο και την επίδραση σε άλλους των διαφορετικών τρόπων επικοινωνίας				
Μπορεί να εξηγήει πώς οι κοινωνικές σχέσεις κωδικοποιούνται μέσα στις γλωσσικές εκφράσεις που χρησιμοποιούνται στις συζητήσεις (π.χ. χαιρετισμοί, προσφωνήσεις, χρήση χυδαίων εκφράσεων)				
Μπορεί να εξηγήει γιατί οι άνθρωποι με διαφορετικούς πολιτισμικούς δεσμούς ενδέχεται να ακολουθούν διαφορετικές λεκτικές και μη λεκτικές επικοινωνιακές συμβάσεις που έχουν νόημα από τη δική τους οπτική				
Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις διαφορετικές επικοινωνιακές συμβάσεις που χρησιμοποιούνται σε μία τουλάχιστον κοινωνική ομάδα ή σε έναν πολιτισμό				
ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΖΩΗΣ				
Υπευθυνότητα				
Δείχνει ότι αποδέχεται την ευθύνη για τις πράξεις του/της				
Αν πληγώσει κάποιον, ζητά συγγνώμη				
Υποβάλλει εγκαίρως τη δουλειά που του/της έχει ανατεθεί				
Δείχνει ότι αναλαμβάνει την ευθύνη για τα λάθη του/της				
Τηρεί με συνέπεια τις δεσμεύσεις του/της προς τους άλλους				
Πολιτεία				
Εκφράζει προθυμία να συνεργαστεί και να δουλέψει με άλλους				
Συνεργάζεται με άλλους για κοινούς σκοπούς και ενδιαφέροντα				
Εκφράζει τη δέσμευση να μην παραμένει απλός θεατής όταν παραβιάζονται τα δικαιώματα και η αξιοπρέπεια των άλλων				
Συζητά για το τι μπορεί να γίνει ώστε να βελτιωθεί η κοινότητα				
Ασκεί τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες της ιδιότητας του ενεργού πολίτη σε τοπικό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο				
Φροντίζει να είναι ενήμερος/η σχετικά με θέματα που αφορούν τον πολίτη				
Δεξιότητες Ενσυναίσθησης και ευαισθησίας				
Μπορεί να αναγνωρίζει πότε ένας σύντροφος χρειάζεται τη βοήθειά του/της				
Εκφράζει τη συμπαράστασή του/της για τα δεινά που βλέπει να συμβαίνουν σε άλλους				

Προσπαθεί να κατανοεί καλύτερα τους φίλους του/της προσεγγίζοντας τα πράγματα από τη δική τους σκοπιά				
Λαμβάνει υπόψη του/της τα συναισθήματα των άλλων όταν παίρνει αποφάσεις				
Διατυπώνει την άποψη ότι όταν συλλογίζεται ανθρώπους σε άλλες χώρες, συμεριζεται τις χαρές και τις λύπες τους				
Αναγνωρίζει επακριβώς τα αισθήματα των άλλων, ακόμη κι όταν αυτοί δεν θέλουν να τα φανερώσουν				
Δεξιότητες Προσαρμοστικότητας				
Αλλάζει τις απόψεις του/της, εφόσον του/της αποδείξουν με λογικά επιχειρήματα ότι κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο				
Μπορεί να αλλάζει αποφάσεις που έχει λάβει εφόσον αυτό καθίσταται αναγκαίο λόγω των συνεπειών τους				
Προσαρμόζεται σε νέες καταστάσεις επιστρατεύοντας μια καινούργια δεξιότητα				
Προσαρμόζεται σε νέες καταστάσεις εφαρμόζοντας τις γνώσεις του/της με διαφορετικό τρόπο				
Υιοθετεί τις κοινωνικοπολιτισμικές συμβάσεις άλλων πολιτισμικών ομάδων όταν αλληλεπιδρά με μέλη αυτών των ομάδων				
Μπορεί να τροποποιεί τη συμπεριφορά του/της ώστε αυτή να εναρμονίζεται με άλλους πολιτισμούς				
Ανθεκτικότητα				
Συνεργάζεται καλά με άλλους ανθρώπους που έχουν πολλές διαφορετικές απόψεις				
Δείχνει ότι μπορεί να είναι επιφυλακτικός/ή στην κρίση του/της για άλλους ανθρώπους				
Νιώθει άνετα σε μη οικείες καταστάσεις				
Αντιμετωπίζει την αβεβαιότητα με θετικό και εποικοδομητικό τρόπο				
Αντεπεξέρχεται καλά σε απρόβλεπτες καταστάσεις				
Καλωσορίζει το ενδεχόμενο αμφισβήτησης των ιδεών και αξιών του/της				
Απολαμβάνει την πρόκληση να επιλύει διφορούμενα ζητήματα				
Χαίρεται να αντιμετωπίζει περίπλοκες καταστάσεις				
Ενσυναίσθηση				
Μπορεί να αναγνωρίζει πότε ένας σύντροφος χρειάζεται τη βοήθειά του/της				
Εκφράζει τη συμπάραστασή του/της για τα δεινά που βλέπει να συμβαίνουν σε άλλους				
Προσπαθεί να κατανοεί καλύτερα τους φίλους του/της προσεγγίζοντας τα πράγματα από τη δική τους σκοπιά				

Λαμβάνει υπόψη του/της τα συναισθήματα των άλλων όταν παίρνει αποφάσεις				
Διατυπώνει την άποψη ότι όταν συλλογίζεται ανθρώπους σε άλλες χώρες, συμμερίζεται τις χαρές και τις λύπες τους				
Αναγνωρίζει επακριβώς τα αισθήματα των άλλων, ακόμη κι όταν αυτοί δεν θέλουν να τα φανερώσουν				
Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου (μεταξύ άλλων, της πολιτικής, του δικαίου, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της κουλτούρας, των πολιτισμών, των θρησκειών, της ιστορίας, των μέσων ενημέρωσης, των οικονομιών, του περιβάλλοντος και της βιωσιμότητας)				
Μπορεί να εξηγήει τη σημασία βασικών πολιτικών εννοιών, όπως δημοκρατία, ελευθερία, ιδιότητα του πολίτη, δικαιώματα και υποχρεώσεις				
Μπορεί να εξηγήει γιατί ο καθένας έχει ευθύνη/οφείλει να σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα των άλλων				
Μπορεί να περιγράψει τις βασικές πολιτισμικές πρακτικές (π.χ. διατροφικές συνήθειες, τρόπους χαιρετισμού, τρόπους προσφώνησης, ευγένεια) σε έναν άλλο πολιτισμό				
Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τους κινδύνους που συνδέονται με την περιβαλλοντική καταστροφή				
Μπορεί να εξηγήει την οικουμενική, αναφαίρετη και αδιαίρετη φύση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων				
Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις γενεσιουργές αιτίες της καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταξύ άλλων τον ρόλο των στερεοτύπων και της προκατάληψης στις διαδικασίες που οδηγούν σε παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων				
Μπορεί να εξηγήει τους κινδύνους γενίκευσης και απόδοσης ατομικών συμπεριφορών σε έναν ολόκληρο πολιτισμό				
Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τα θρησκευτικά σύμβολα, τις θρησκευτικές τελετουργίες και τη θρησκευτική χρήση της γλώσσας				
Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά την εξελισσόμενη φύση του πλαισίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τη διαρκή ανάπτυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε διαφορετικές περιοχές του κόσμου				
Μπορεί να εξηγήει γιατί δεν υπάρχουν πολιτισμικές ομάδες με πάγια εγγενή χαρακτηριστικά				
Απόδοση αξίας στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και στα ανθρώπινα δικαιώματα				
Υποστηρίζει ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα θα πρέπει πάντοτε να τυγχάνουν προστασίας και σεβασμού				

Υποστηρίζει ότι τα ειδικά δικαιώματα των παιδιών θα πρέπει να τυγχάνουν σεβασμού και προστασίας από την κοινωνία				
Υπερασπίζεται την άποψη ότι κανένας δεν πρέπει να υποβάλλεται σε βασανιστήρια ούτε σε απάνθρωπη ή εξευτελιστική τιμωρία ή μεταχείριση				
Υποστηρίζει ότι όλοι οι δημόσιοι φορείς θα πρέπει να σέβονται, να προστατεύουν και να εφαρμόζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα				
Υπερασπίζεται την άποψη ότι ένας άνθρωπος που φυλακίζεται και υπόκειται σε περιορισμούς δεν είναι λιγότερο άξιος σεβασμού και αξιοπρέπειας από οποιονδήποτε άλλο				
Διατυπώνει την άποψη ότι όλοι οι νόμοι θα πρέπει να συμμορφώνονται προς τους διεθνείς κανόνες και τα πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα				
Απόδοση αξίας στην πολιτισμική πολυμορφία				
Προάγει την άποψη ότι θα πρέπει να είμαστε ανεκτικοί με τις διαφορετικές πεποιθήσεις που πρεσβεύουν άλλοι στην κοινωνία				
Προάγει την άποψη ότι θα πρέπει πάντοτε να επιδιώκουμε την αμοιβαία κατανόηση και τον ουσιαστικό διάλογο ανάμεσα στους ανθρώπους και στις ομάδες που θεωρείται ότι «διαφέρουν» μεταξύ τους				
Διατυπώνει την άποψη ότι η πολιτισμική πολυμορφία μέσα σε μια κοινωνία θα πρέπει να αξιολογείται και να εκτιμάται με θετικό τρόπο				
Υποστηρίζει ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος θα πρέπει να χρησιμοποιείται για να μας βοηθά να αναγνωρίζουμε τις διαφορετικές ταυτότητες και τους διαφορετικούς πολιτισμικούς δεσμούς μας				
Υποστηρίζει ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την προαγωγή του σεβασμού και ενός πολιτισμού «συνύπαρξης»				
Απόδοση αξίας στη δημοκρατία, τη δικαιοσύνη, την ισονομία, την ισότητα και στο κράτος δικαίου				
Υποστηρίζει ότι τα σχολεία θα πρέπει να διδάσκουν στους μαθητές τη δημοκρατία και τον τρόπο που πρέπει να ενεργούν ως δημοκρατικοί πολίτες				
Διατυπώνει την άποψη ότι όλοι οι πολίτες θα πρέπει να τυγχάνουν ίσης και αμερόληπτης μεταχείρισης απέναντι στον νόμο				
Υποστηρίζει ότι οι νόμοι θα πρέπει πάντοτε να εφαρμόζονται και να επιβάλλονται με δίκαιο τρόπο				
Υποστηρίζει ότι οι δημοκρατικές εκλογές θα πρέπει πάντοτε να διεξάγονται με ελεύθερο και δίκαιο τρόπο, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και την εθνική νομοθεσία, και χωρίς νοθεία				

Διατυπώνει την άποψη ότι ένας δημόσιος λειτουργός που ασκεί εξουσία, δεν θα πρέπει να καταχράται τη θέση του και να υπερβαίνει τα όρια της νόμιμης εξουσίας του				
Επικροτεί την άποψη ότι τα δικαστήρια θα πρέπει να είναι προσιτά σε όλους ώστε κανένας να μη στερείται τη δυνατότητα προσφυγής στη δικαιοσύνη επειδή η διαδικασία είναι κοστοβόρα, δύσκολη ή περίπλοκη				
Επικροτεί την άποψη ότι τα πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η νομοθετική εξουσία θα πρέπει να λογοδοτούν στον νόμο και να υπόκεινται στην κατάλληλη συνταγματική εποπτεία				
Διατυπώνει την άποψη ότι οι πληροφορίες σχετικά με τις δημόσιες πολιτικές και την εφαρμογή τους θα πρέπει να είναι διαθέσιμες στο κοινό				
Υποστηρίζει ότι θα πρέπει να υπάρχουν αποτελεσματικά ένδικα μέσα κατά των ενεργειών δημόσιων αρχών που παραβιάζουν τα δικαιώματα των πολιτών				
Δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα και σε άλλες πεποιθήσεις, κοσμοθεωρίες και πρακτικές				
Ενδιαφέρεται να μαθαίνει για τις πεποιθήσεις, τις αξίες, τις παραδόσεις και τις κοσμοθεωρίες άλλων ανθρώπων				
Ενδιαφέρεται να ταξιδεύει σε άλλες χώρες				
Εκφράζει περιέργεια για άλλες πεποιθήσεις και ερμηνείες και άλλους πολιτισμικούς προσανατολισμούς και δεσμούς				
Αντιμετωπίζει θετικά το ενδεχόμενο να έχει εμπειρία άλλων πολιτισμών				
Επιζητά και θεωρεί ευπρόσδεκτες τις ευκαιρίες για συναντήσεις με ανθρώπους που έχουν διαφορετικές αξίες, συνήθειες και συμπεριφορά				
Επιδιώκει την επαφή με άλλους ανθρώπους ώστε να γνωρίσει τον πολιτισμό τους				
ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΥ				
Δεξιότητες αναλυτικής σκέψης και κριτικής σκέψης				
Μπορεί να αναγνωρίζει τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στις καινούργιες πληροφορίες και σε όσα είναι ήδη γνωστά				
Χρησιμοποιεί αποδεικτικά στοιχεία για να στηρίζει τις απόψεις του/της				
Μπορεί να αξιολογεί τους κινδύνους που σχετίζονται με διαφορετικές επιλογές				
Δείχνει ότι σκέφτεται κατά πόσον οι πληροφορίες που χρησιμοποιεί είναι σωστές				

Μπορεί να εντοπίζει τυχόν διαφορές ή αντιφάσεις ή αποκλίσεις στο υλικό που εξετάζει				
Μπορεί να χρησιμοποιεί σαφή και δυνάμενα να καθοριστούν κριτήρια, αρχές ή αξίες για να προβάλει σε κρίσεις				
ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ				
Πληροφορίες και επεξεργασία δεδομένων				
Ψάχνω για απλά δεδομένα σε απευθείας σύνδεση (εικόνα, δεδομένα). Μπορώ να βοηθήσω τον εαυτό μου με μια ποικιλία πηγών				
Ξέρω κάποιες μηχανές αναζήτησης και μπορώ να χρησιμοποιήσω διαφορετικές λέξεις-κλειδιά για να βρω τις πληροφορίες που θέλω				
Μπορώ να αποθηκεύσω το αρχείο στον επιλεγμένο φάκελο στη συσκευή μου και να το βρω				
Ψηφιακή Επικοινωνία				
Σε μια ηλεκτρονική τάξη, ξέρω πώς να στέλνω μηνύματα σε επιλεγμένους συμμαθητές και να χρησιμοποιώ ένα κανάλι συνομιλίας				
Επικοινωνώ χρησιμοποιώντας διάφορα εργαλεία (e-mail, Skype, κοινωνικά δίκτυα...)				
Μπορώ να στείλω διάφορα αρχεία (κείμενο, εικόνες) ως συνημμένα σε ένα e-mail				
Δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου				
Χρησιμοποιώ εργαλεία για τη δημιουργία, επεξεργασία και συνδυασμό ψηφιακού περιεχομένου				
Μπορώ να καταγράψω τις σκέψεις μου και τα συναισθήματά μου χρησιμοποιώντας διαφορετικά μέσα (κείμενο, εικόνες, ήχο, βίντεο)				
Μπορώ να χρησιμοποιώ γλώσσες προγραμματισμού και εκπαιδευτική ρομποτική με τη χρήση πλακιδίων (π.χ. Scratch, Scratch junior, Scratch for Arduino, κ.λ.π.)				
Ασφάλεια				
Γνωρίζω ότι όταν χρησιμοποιούνται τεχνολογίες, υπάρχει κίνδυνος που μπορεί να επηρεάσει την απόδοση της ψηφιακής συσκευής μου				
Όταν καταλάβω περίπτωση απειλής (διαδικτυακή βία) ενημερώνω άμεσα τους ενήλικες				
Επίλυση προβλήματος με ψηφιακά μέσα				
Όταν λύνω ένα πρόβλημα τότε: Χρησιμοποιώ αλγορίθμους, δηλαδή μια σειρά από βήματα για να το λύσω.....				
Όταν λύνω ένα πρόβλημα τότε: Προσπαθώ να το				

απλοποιήσω και συγκεντρώνω μόνο στα στοιχεία που χρειάζομαι...				
Όταν λύνω ένα πρόβλημα στον υπολογιστή συνεργάζομαι μαζί με άλλους για να λύσουμε διαφορετικά μέρη του προβλήματος την ίδια στιγμή				
Όταν λύνω ένα πρόβλημα ψάχνω να βρω πώς μπορώ να συγκεντρώσω δεδομένα και πληροφορίες και να τις αναλύσω για να με βοηθήσουν στην επίλυση του προβλήματος				
Τρέχω συχνά το πρόγραμμά μου για να βεβαιωθώ ότι κάνει αυτά που θέλω και επιδιορθώνω όποια προβλήματα εντοπίσω				

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Φτιάχνοντας μικρές ιστορίες για αρχάριους «προγραμματιστές» www.flickgame.org

1. Το παιδί ζωγραφίζει χρησιμοποιώντας το ποντίκι στη σκηνή 1 που επιλέγει από αριστερά. Στο κάτω μέρος που εμφανίζονται τα χρώματα, αντίστοιχα σε κάθε χρώμα εμφανίζονται και οι σκηνές.

2. Όταν τελειώσει την 1^η σκηνή επιλέγει το χρώμα και το παιδί μεταβαίνει στη νέα σκηνή. Επαναλαμβάνει την ίδια διαδικασία για όσες σκηνές θέλει να ζωγραφίσει.
3. Για να τρέξει η ιστορία πρέπει να κάνει export.